

Sygn. akt IV U 232/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

13 września 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Górny

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Wawrzyniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 września 2023 roku w Sieradzu

odwołania M. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z 6 kwietnia 2023 r. Nr (...)

w sprawie M. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z udziałem zainteresowanego P. D.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

1. Oddala odwołanie.

2. Zasądza od M. Z. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 232/23

UZASADNIENIE

Decyzją z 6.04.2023r., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022r. poz. 1009, ze zm.), art. 83§1 k.c. w zw. z art. 300 k.p., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. Inspektorat w W. stwierdził, że M. Z. jako pracownik u płatnika składek (...) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 3.10.2022r.

Nie podzielając powyższej decyzji w/w złożył odwołanie, wnosząc o przyznanie prawa do przedmiotowego świadczenia. Wskazywał, że był zatrudniony w firmie płatnika jako kierowca samochodu ciężarowego. Praca polegała na codziennej obsłudze aut ciężarowych, autobusu, busa, podstawiania aut do mechaników, bezpośrednio dla kursantów, jak również transporcie busem osób do J. na plac manewrowy. Do odwołania przyłączył się zainteresowany.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie wskazując, że zawarta między stronami umowa o pracę z 3.10.2022r. i 1.11.2022r. została zawarta dla pozorów.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od 3.10.2022 – 6.11.2022, M. Z. był zatrudniony w (...) w P., która liczyła 121 dzieci, świadczył pracę w godzinach os 16.30 – 18.30. Umowa o pracę została zawarta na czas nieokreślony. Były to treningi z zawodnikami (...). Po zakończeniu treningów wykonywał prace organizacyjne zapewniające prawidłowe działanie i funkcjonowanie (...), tj. rozliczanie pozostałych trenerów z przeprowadzonych zajęć, przygotowywanie dokumentów rozliczeniowych dla podmiotów udzielających dofinansowania, pozyskiwanie sponsorów, składanie wniosków o dofinansowanie, prowadzenie certyfikacji (...) dla PZPN, reprezentowanie na zewnątrz, udzielanie informacji rodzicom zawodników (...), która liczy 121 dzieci. W sierpniu, wrześniu, październiku, M. Z. przebywał na urlopie bezpłatnym z przyczyn osobistych, tj. problemów rodzinnych i zdrowotnych.

Zajęcia sportowe były 2 razy w tygodniu - we wtorki i czwartki, później była zmiana dni na środy i piątki.

Przedmiotem prowadzonej przez płatnika działalności jest: nauka jazdy, transport, biuro rachunkowe. Na stanie były dwa autobusy, dwie ciężarówki, dwie solówki - samochód ciężarowy zwany S. (...), T., motocykl. M. Z. dowiedział się „pocztą pantoflową”, że P. D. poszukuje pracownika. W dniu 3.10.2022r., pomiędzy (...), a M. Z. została zawarta umowa o pracę na okres próbny od 3.10.2022 – 31.10.2022, mocą której M. Z. został zatrudniony jako kierowca samochodu ciężarowego w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem 3010zł. miesięcznie.

W dniu 1.11.2022r., pomiędzy (...), a M. Z. została zawarta umowa o pracę, mocą której M. Z. został zatrudniony na czas określony od 1.11.2022 – 31.10.2023 jako kierowca samochodu ciężarowego w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem 3010zł. miesięcznie. W związku z zawarciem umowy o pracę, M. Z. został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych od 3.10.2022r.

Do zakresu czynności wnioskodawcy miało należeć m.in.: prowadzenie samochodów ciężarowych, prowadzenie autobusów, dbanie o czystość pojazdów. Odwołujący ma uprawnienia na kat. C, E, DE. Przyszłościowo wnioskodawca chciał u płatnika jeździć samochodami ciężarowymi. Od listopada 2022r. do końca maja 2023r. M. Z. przebywał na zwolnieniu lekarskim.

Obecnie zainteresowany zatrudnia robotnika placowego, zatrudnił też kierowcę **(częściowo zeznania wnioskodawcy, zeznania zainteresowanego – na nagraniu CD – 00:03:13 – 00:26:26 k. 37/akta sprawy; umowy o pracę, kwestionariusz osobowy, orzeczenie lekarskie, karta szkolenia wstępnego w dziedzinie BHP, listy płac, listy obecności, zakres czynności, pisma Prezesa (...) P. z 20.03.2023r./akta ZUS).**

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i w postępowaniu przed organem rentowym. Fakty związane z zatrudnieniem i przebiegiem zatrudnienia wnioskodawcy w ramach umowy o pracę u płatnika składek, Sąd ustalił częściowo na podstawie zeznań wnioskodawcy i zainteresowanego. W ocenie sądu, zebrany w sprawie materiał dowodowy, nie daje podstaw do twierdzenia, że między stronami doszło do faktycznego nawiązania stosunku pracy. Przemawia za tym brak dowodów na świadczenie pracy przez wnioskodawcę. Sam dokument obejmujący swą treścią umowę o pracę nie ma charakteru przesądzającego, może on co najwyżej tworzyć domniemanie, że doszło do nawiązania stosunku pracy. Ponadto w przypadku symulowania powstania stosunku pracy oczywistym jest, że pewne niezbędne dokumenty mające go uprawdopodobnić, takie jak np. podanie o pracę, kwestionariusz dla osoby ubiegającej się o zatrudnienie, orzeczenie lekarskie, zaświadczenie o przeszkoleniu BHP, listy obecności, zostaną wytworzone. Zdaniem Sądu, same twierdzenia odwołującego oraz płatnika są niewystarczające dla przyjęcia, że w okresie od zawarcia umowy o pracę do przejścia na zwolnienie lekarskie, wnioskodawca wykonywał na rzecz zainteresowanego umówioną pracę. Adresaci zaskarżonej decyzji nie zaferowali sądowi innych dowodów na fakty rzeczywistego wykonywania przez skarżącego obowiązków zawodowych kierowcy samochodu ciężarowego, jak to wskazują umówione obowiązki pracownicze. Okoliczności sprawy wskazują, że jedynym celem zawarcia umowy o pracę było stworzenie wnioskodawcy warunków do uzyskania

statusu pracowniczego rodzącego obowiązek ubezpieczeń społecznych, a w konsekwencji prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego.

Sąd Okręgowy zważył:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Kwestionujący stanowisko organu rentowego zawarte w zaskarżonej decyzji winien wskazać fakty znajdujące oparcie w materialnie dowodowym, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych ze stanowiskiem zaprezentowanym w odwołaniu.

Zgodnie z art. 232 k.p.c., strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne (ciężar dowodu w znaczeniu procesowym). Z kolei stosownie do art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne (ciężar dowodu w znaczeniu materialnym).

Charakter zatrudnienia w ramach umowy o pracę ma zasadnicze znaczenie z punktu widzenia uprawnień osoby świadczącej pracę. Uprawnienia pracownicze, takie jak szczególna ochrona wynagrodzenia, płatny urlop, świadczenia ubezpieczeniowe w przypadku niezdolności do pracy i inne, z mocy przepisów prawa pracy przysługują bowiem tylko osobom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę i nie znajdują zastosowania do osób świadczących pracę na podstawie innych umów.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że cel zawarcia umowy o pracę w postaci uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą (por. wyrok SN z 4.08.2005r., II UK 320/04). Kreacja stosunku pracy powoduje zawsze konsekwencje prawne nie tylko bezpośrednio w sferze jego treści, ale także w wielu innych dziedzinach. Jednym z takich skutków jest prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego na wypadek spełnienia się przewidzianych przez ustawy przesłanek. Strony mogą kierować się takim celem i nie można czynić im zarzutu dążenia do celu sprzecznego z ustawą. Skoro osiągnięcie celu uzyskania prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczne z ustawą, strony zmierzające do takiego celu nie dokonują obejścia ustawy. Zawarcie umowy o pracę, choćby zmierzało wyłącznie do uzyskania świadczeń ubezpieczeniowych, nie jest powiązane z zamiarem obejścia ustawy. Stwierdzenie, że umowa zmierza do obejścia ustawy wymaga zatem poczynienia konkretnych ustaleń faktycznych, dotyczących okoliczności jej zawarcia i celu, jaki strony zamierzały osiągnąć (por. uchwała SN z 8.03.1995r., I PZP 7/95, wyrok z 23.09.1997r., I PKN 276/97).

Nawiązując stosunek pracy, pracodawca realizuje swoją gospodarczą potrzebę, a więc zmierza do uzyskania od pracownika niezbędnego mu świadczenia w postaci wykonywanej pracy. Po stronie pracodawcy istnieje zatem gospodarcza konieczność realizowania określonych czynności, mających wartość materialną lub niematerialną w sposób ciągły, a więc stale i powtarzalnie. Samo formalne zawarcie umowy o pracę nie jest przesądzające o faktycznym istnieniu stosunku pracy, a tym samym powstaniu obowiązku ubezpieczeń. Niezbędne jest również rzeczywiste wykonywanie pracy w warunkach charakterystycznych dla stosunku pracy, opisanych w art. 22 k. p. Stosunek pracy jest stosunkiem zobowiązaniowym, zachodzącym między dwoma stronami, z których każda jest wobec drugiej zobowiązana i zarazem uprawniona do określonego świadczenia. Element kierownictwa pracodawcy, a tym samym podporządkowania pracownika jest cechą odróżniającą stosunek pracy od innych stosunków cywilnoprawnych, a przede wszystkim przesłanką, która ma „charakter konstrukcyjny dla istnienia stosunku pracy” (por. wyrok SN z 25.11.2005r., I UK 68/05).

Oceny ważności treści umów o pracę powszechnie przyjmuje się według reguł prawa cywilnego na podstawie art. 58 k.c. w związku z art. 300 k. p. Zgodnie z art. 58§1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna. Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z punktu widzenia formalnego (pozornie) nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości (w znaczeniu materialnym) zmierza do realizacji celu, którego osiągnięcie jest przez nią zakazane. Pojęcie obejścia prawa i pozorności niejednokrotnie pokrywają się. Zakaz obejścia ustawy sprowadza się do zakazu wywołania pewnego

skutku prawnego, który jest zakazany przez przepisy bezwzględnie obowiązujące, za pomocą takiego ukształtowania czynności prawnej, że zewnętrznemu, formalnie ma ona cechy niesprzeciwiające się obowiązującemu prawu.

Ustalenie, że umowa o pracę zmierza do obejścia prawa wymaga poczynienia konkretnych ustaleń faktycznych, dotyczących okoliczności jej zawarcia, celu, jaki strony zamierzały osiągnąć, oraz charakteru wykonywanej pracy. Zgodnie z art. 22 k. p. umowa o pracę stanowi dwustronną czynność prawną, w ramach której pracodawca zobowiązuje się do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem, pracownik zaś do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem. Umowa o pracę winna określać w szczególności rodzaj pracy, miejsce jej wykonywania, wynagrodzenie oraz wymiar czasu pracy (art. 29 k. p.). Umowa o pracę dochodzi do skutku, gdy strony złożą zgodne oświadczenie co do jej istotnych postanowień (por. post. SN z 22.11.1979r., III PZ 7/79).

Podkreślenia wymaga, że umowa o pracę wywołuje skutki nie tylko bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą lecz także dalsze, pośrednie, w tym - w dziedzinie ubezpieczeń społecznych. Kształtuje ona stosunek ubezpieczenia społecznego, określa wysokość składki, a w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Należy zatem uznać, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych. Powstaje zatem konieczność ustalenia, czy pomiędzy stronami nastąpiło faktyczne nawiązanie stosunku pracy, rezultatem czego będzie skutek wynikający z systemu prawa ubezpieczeń społecznych w postaci podlegania pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu (por. uchwała SN z 27.04.2005r., II UZP 2/05).

Do objęcia pracowniczemu ubezpieczeniem społecznym nie wystarcza jakakolwiek praca, gdyż znaczenie ma dopiero praca przewidziana dla stosunku pracy. Marginalna realizacja umowy o pracę nie opiera się na zasadzie wzajemności świadczeń uzgodnionych w tej umowie (vide wyrok SN z 29.06.2017r., III UK 172/16).

O tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22§1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych. Okoliczności wynikające z formalnie zawartej umowy o pracę lub ugody pozasądowej. nie są wiążące w postępowaniu o ustalenie podlegania obowiązkowi pracowniczemu ubezpieczeniu społecznego (por. wyrok SN z 24.02.2010r., II UK 204/09).

Zgodnie z art. 83§1 k.c., nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozor. Pozorność oświadczenia woli została potraktowana przez ustawodawcę jako wada oświadczenia woli. Jest to wada szczególna, bo dotyczy oświadczenia złożonego świadomie dla pozor. drugiej stronie, która o takim charakterze oświadczenia woli wie i na to się zgadza. Złożenie oświadczenia woli dla pozor. oznacza, że osoba je składająca nie chce w ogóle wywołać żadnych skutków prawnych swojej czynności, albo chce wywołać inne niż przewidziane w oświadczeniu woli. Dodatkowo, jak stanowi art. 8 k.c., nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Przedmiotem sporu było przesądzenie, czy między wnioskodawcą, a płatnikiem składek, został nawiązany i realizowany stosunek pracy, tj., czy powstał tytuł skutkujący objęciem pracowniczemu ubezpieczeniem społecznym. W ocenie sądu, zaskarżona decyzja odpowiada prawu. Zdaniem sądu, wyłącznym celem zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych odwołującego, było uzyskanie dodatkowej ochrony ubezpieczeniowej w ramach zgłoszenia z tytułu umowy o pracę. Przemawia za tym brak dowodów na świadczenie przez wnioskodawcę pracy na rzecz płatnika. Zaznaczyć należy, że same twierdzenia odwołującego oraz zainteresowanego są niewystarczające dla przyjęcia, że pomiędzy stronami doszło do skutecznego realizowania stosunku pracy.

Mając na uwadze podniesione wyżej okoliczności, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴§1 k.p.c. (pkt 1 wyroku).

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z §9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U.2018.265 j.t. ze zm.) (pkt 2 wyroku).